

Anna Nizioł, Gracjan Sołecki

Instytut Nauk o Kulturze Fizycznej, Kolegium Nauk Medycznych, Uniwersytet Rzeszowski

Bariery ograniczające uczestnictwo członków koła naukowego „Brief” Politechniki Rzeszowskiej w sportach zimowych na terenie Polski

Barriers limiting the participation of members of the Scientific Circle „Brief” of Rzeszów University of Technology in winter sports in Poland

Streszczenie. Jedną z najciekawszych form aktywności fizycznej dla młodych ludzi są sporty zimowe. Studenci nierzadko rezygnują z ich uprawiania z powodu pewnych barier. Należą do nich m.in. odległość ośrodków narciarskich czy nieodpowiednia infrastruktura. Okazuje się, że również studentom zrzeszonym w kole naukowym „Brief”, pomimo atrakcyjnych propozycji spędzania sezonu zimowego w ośrodkach narciarskich, pewne bariery nie pozwalają na uprawianie sportów zimowych. Celem badań było ustalenie, czy istnieją i jakie są największe bariery uczestnictwa młodych osób w sportach zimowych na terytorium Polski oraz jakie mogą być propozycje działań zaradczych, aby stan i oferta polskich ośrodków zimowych w kraju uległy poprawie. Badaną grupą są członkowie Studenckiego Koła Naukowego Komunikacji Marketingowej „Brief” Politechniki Rzeszowskiej (40 osób). Zastosowaną metodą jest sondaż diagnostyczny, techniką – ankietowanie, zaś narzędziem badawczym, kwestionariusz ankiety. Badania ankietowe wykazały, iż największą barierą w uprawianiu sportów zimowych dla respondentów jest odległość od ośrodków narciarskich oraz nieodpowiednia infrastruktura. Najmniej respondentów wskazało na opcję „lepszą ofertą za granicą”. Potwierdza to przypuszczenia, iż należy zadbać przede wszystkim o tworzenie nowych oraz rozbudowę już istniejących ośrodków. W związku do głównego celu pracy można stwierdzić, iż istnieją bariery uczestniczenia w sportach zimowych na terenie Polski. Większość z nich jest związana z niedostatecznym rozwinięciem infrastruktury, jej brakiem lub odległością od ośrodków oraz z warunkami pogodowymi.

Słowa kluczowe: sporty zimowe, bariery, ośrodki narciarskie, studenci

Abstract. One of the most interesting sports activities for young people are winter sports. Students often give up practising winter sports due to certain barriers. These include: distance to ski resorts and inadequate infrastructure. It turns out that for students of Scientific Circle "Brief", certain barriers do not allow them to participate in winter sports. The aim of the article is to determine if there are and what are the main barriers to participation of young people in winter sports in Poland and what could be the suggestions for improving the condition and offer of Polish winter resorts in the country. The group on which the research was conducted was members of the Students' Scientific Circle "Brief" of the Rzeszów University of Technology (40 students). 40 people. The method was the diagnostic survey and the technique – research questionnaire. Based on the results of the survey, a large part of respondents decided that the main barrier

is the distance to the ski resorts and its inadequate infrastructure. The least number of respondents indicated the option "better offer abroad". This confirms the assumptions that one should first of all take care of creating new and expanding existing centres. With reference to the main goal of the study, it can be stated that there are barriers to participation in winter sports in Poland. Most of the barriers are related to the insufficient development of infrastructure, its lack or distance to the centres and weather conditions.

Keywords: winter sports, barriers, ski resorts, students

Wstęp

Współcześnie coraz więcej młodych ludzi decyduje się na uprawianie aktywności sportowej, najczęściej z powodów zdrowotnych, jak i w celu spędzenia czasu w interesujący sposób. Jednymi z najciekawszych aktywności fizycznych są sporty zimowe, wśród których wymienić można takie dyscypliny jak narciarstwo czy snowboard. Do ich uprawiania potrzebna jest odpowiednia infrastruktura, która nie zawsze spełnia wymagania i oczekiwania danych użytkowników.

Młodzi ludzie, w tym studenci kół naukowych, nierzadko rezygnują z uprawiania sportów zimowych z powodu istniejących barier, do których w polskich ośrodkach zimowych należą choćby: odległość ośrodków narciarskich od miast, niewystarczająca oferta ośrodka czy mało korzystne warunki pogodowe. Niektóre z nich mają większy, inne mniejszy wpływ na wybór kierunku wyjazdu w celu uprawiania narciarstwa. Istnieją takie bariery, których pokonanie wydaje się bardzo trudne. Do nich należą bariery związane ze zmieniającymi się warunkami pogodowymi, które powodują, iż kolejne sezony zimowe z powodu niewystarczającej pokrywy śnieżnej lub zbyt wysokiej temperatury stają się mało atrakcyjne.

Narciarstwo w pełnym wymiarze sportowym rozwinęło się pod wpływem turystyki. Znaczącą rolę odegrało utworzenie Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Pionierami zimowej turystyki związanej z nartami byli Władysław Kleczyński oraz Marcin Kozłowski, którzy wiosną 1891 r. odbyli narciarską wędrowkę do Czarnego Stawu Gąsienicowego. W roku 1894 wycieczkę tę powtórzyli Stanisław Barabasz i Jan Fischer, wiele przesłanek historycznych podaje tę wyprawę jako pierwszą w historii [4].

O wielkim znaczeniu Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego najlepiej może świadczyć to, iż spośród dużej liczby działających w nim sekcji zaistniała także ta, która niebawem miała przekształcić się w promującą głównie sport, a nie jedynie turystykę. W roku 1907 utworzono bowiem pierwszy polski klub narciarski – Zakopiański Oddział Narciarzy Towarzystwa Tatrzańskiego, który przekształcił się w istniejący do dnia dzisiejszego klub sportowy [6].

Bardzo ważnym ośrodkiem dla rozwoju narciarstwa stała się obecna zimowa stolica Polski. W latach 20. i 30. XX w. doszło do zorganizowania Mistrzostw Świata FIS w Zakopanem [2]. W połowie lat 30. XX w. została zbudowana kolej linowa na Kasprowy Wierch, co przyczyniło się do aktywizacji sportów zimowych w Zakopanem. Prestiż tego osiągnięcia oraz rosnąca liczba zwolenników sportów zimowych wpłynęły na budowę następnych kolei linowych: na Gubałówkę oraz Górę Parkową w Krynicy.

W Polsce w ciągu ostatnich lat można zauważyć bardzo duży wzrost liczby ośrodków i wyciągów narciarskich zlokalizowanych ze względu na ukształtowanie terenu w południowej części kraju, w województwach: dolnośląskim, śląskim, małopolskim i podkarpackim, w górskich regionach Sudetów oraz Karpat [7].

Większość ośrodków posiada zbliżoną ofertę, przez co nasila się pomiędzy nimi konkurencja. W ofertach o zbliżonych warunkach narciarskich ważną rolę w konkurencyjności ośrodków stanowi cena, ale i komfort wypoczynku w ośrodku. Odnosi się to w głównej mierze do długości i szerokości tras narciarskich, oferty noclegowej i gastronomicznej, jak też usług towarzyszących np.: parkingowych.

Cel badań stanowi ustalenie, czy istnieją bariery uczestnictwa w sportach zimowych na terytorium Polski, na podstawie opinii studentów Studenckiego Koła Naukowego Komunikacji Marketingowej „Brief” Politechniki Rzeszowskiej (SKNKM „Brief”).

Głównym celem badań jest udzielenie odpowiedzi na zasadnicze pytanie badawcze dotyczące największych przeszkód dla studentów koła naukowego „Brief” w uczestniczeniu w sportach zimowych w czasie sezonu (początek grudnia–koniec lutego) na terenie Polski.

Badania pozwolą wskazać w ramach realizacji celów szczegółowych możliwe przyczyny istniejących barier, jak też propozycje działań zaradczych, aby stan i oferta polskich ośrodków zimowych w kraju uległy poprawie. W konsekwencji zlikwidowanie barier mogłoby zachęcić studentów jako potencjalnych klientów kurortów do skorzystania z oferty danego ośrodka.

Materiał i metoda

W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego oraz technikę ankietowania, a jako narzędzie badawcze posłużył kwestionariusz ankiety. Uzasadnieniem użycia tej techniki jest łatwość jej przeprowadzenia wśród członków koła (szczególnie w warunkach ograniczeń w kontaktach międzyludzkich podsygnowanych pandemią koronawirusa) oraz możliwa późniejsza analiza danych i ich

zilustrowanie w formie wykresów i tabel. Analiza częstości odpowiedzi oraz analiza opisowa danych pozwoli na sformułowanie wniosków końcowych.

Studenckie Koło Naukowe Komunikacji Marketingowej „Brief” działa przy Katedrze Marketingu na Politechnice Rzeszowskiej, istnieje od 4 grudnia 2001 r. Pierwotnie funkcjonowało pod nazwą Studenckiego Koła Naukowego eMarketingu. Obecna nazwa obowiązuje od 2014 r. Koło „Brief” jest jedną z najstarszych i największych organizacji studenckich działających na Politechnice Rzeszowskiej. Jest organizatorem licznych powtarzających się cyklicznie wydarzeń naukowych i charytatywnych [8].

Badania ankietowe na grupie członków koła „Brief” zostały przeprowadzone w czasie dwóch tygodni (między 29 marca a 11 kwietnia 2021 r.) za pośrednictwem aplikacji MS Forms.

Ankieta była anonimowa. Kwestionariusz składał się z 15 pytań. Większość, bo 14 z nich, to pytania zamknięte, natomiast ostatnie miało charakter otwarty. Pierwsze trzy pytania kwestionariusza były pytaniami metryczkowymi.

W badaniach wzięło udział 40 osób (25 kobiet i 15 mężczyzn) będących jednocześnie studentami Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza i mieszkańcami województwa podkarpackiego. Badani znajdujący się w tej grupie mają od 19 do 24 lat. Wszyscy uczestniczą czynnie w działalności koła oraz są jego członkami od co najmniej jednego pełnego roku akademickiego.

Wyniki badań

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi ustalono, że młodzi ludzie częściej wolą aktywnie spędzać czas wolny niż prowadzić bierny styl życia. Na pytanie o aktywny sposób spędzania wolnego czasu łącznie 22 osoby odpowiedziały: „zdecydowanie tak” i „raczej tak”. Stanowi to 80% badanych, natomiast tylko 20% zaznaczyło odpowiedź „raczej nie” (8 osób). Wyniki przedstawiono na ryc. 1.

Ryc. 1. Aktywne spędzanie czasu wolnego

Źródło: opracowanie własne

Na pytanie: „Czy spędził Pan(i) sezon zimowy (2019/2020), uprawiając sporty zimowe?” większość, bo 26 osób, odpowiedziało twierdząco, co stanowi 65% wszystkich badanych (ryc. 2).

Ryc. 2. Uprawianie sportów zimowych w sezonie 2019/2020

Źródło: opracowanie własne

Nieco mniej, bo 24 osoby, wskazały na uprawianie sportu na terenie Polski, stanowi to 60% badanych (ryc. 3). Na podstawie tych wyników można przypuszczać, iż sporty zimowe, a tym bardziej na terenie naszego kraju, cieszą się dużą popularnością wśród członków koła „Brief”.

Ryc. 3. Uprawianie sportów zimowych na terenie Polski

Źródło: opracowanie własne

Kolejne pytanie dotyczyło opinii badanych na temat liczby ośrodków i miejsc przeznaczonych do uprawiania sportów w Polsce. Wyniki były rozbieżne, gdyż 21 osób wskazało odpowiedź „zdecydowanie nie” lub „raczej nie”, natomiast 19 odpowiedziało „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”. Wyniki tej części ankiety przedstawia ryc. 4.

Ryc. 4. Ocena liczby ośrodków i miejsc przeznaczonych do uprawiania sportów zimowych w Polsce

Źródło: opracowanie własne

Odpowiedzi ankietowanych na następane pytanie były kluczowe w świetle postawionych pytań badawczych i realizacji celów szczegółowych badań. W pytaniu 11 kwestionariusza respondenci mogli określić największą barierę ograniczającą uczestnictwo w sportach zimowych w Polsce. Do wyboru mieli następujące warianty: a) odległość, np. od stoków narciarskich, b) nieodpowiednia lub uboga infrastruktura, c) warunki pogodowe, d) lepsza oferta za granicą, e) inne.

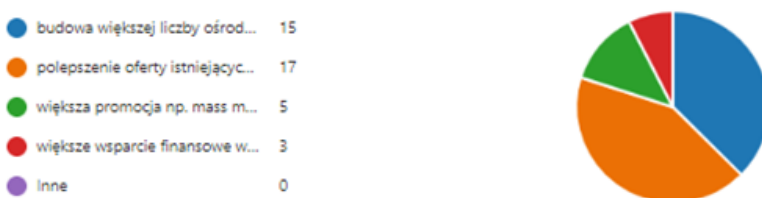
Najwięcej, bo 15, członków koła „Brief” (38% badanych) odpowiedziało, że główną barierą ich zdaniem jest odległość od ośrodków narciarskich. Nieodpowiednią infrastrukturę wskazało 13 osób (32% badanych). Trzecią, najczęściej wskazywaną opcją były warunki pogodowe, które zaznaczyło 25% badanych. Jedyne dwie osoby, stanowiące ok 5% badanych, wskazały lepszą ofertę za granicą (ryc. 5).

Rys. 5. Bariery ograniczające uczestnictwo w sportach zimowych w Polsce

Źródło: opracowanie własne

Uczestnicy ankiety odpowiadali również na pytanie, co według nich pomogłoby zlikwidować lub ograniczyć bariery uczestnictwa w sportach zimowych na terenie Polski. Badani wskazywali głównie dwie odpowiedzi: budowa większej liczby ośrodków do uprawiania sportów zimowych (ok 43% studentów) oraz polepszenie oferty istniejących (ok 38% ankietowanych). Pozostali wskazywali większą promocję, np. mass media, social media oraz większe wsparcie finansowe władz, m.in. lokalnych (ryc. 6).

Rys. 6. Sposoby zlikwidowania lub ograniczenia barier uczestnictwa w sportach zimowych na terenie Polski

Źródło: opracowanie własne

Dyskusja

Tematyka artykułu podejmowana była przez różnych badaczy, dzięki czemu istnieje możliwość porównania uzyskanych wyników w ramach badań własnych z rezultatami innych badań.

W pracy zatytułowanej *Rozwój i funkcjonowanie stacji narciarskich w polskich Karpatach* autorstwa K. Krzesiwo z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej) określono słabe strony ośrodków narciarskich w Polsce na podstawie opinii turystów odwiedzających te miejsca [3].

Bywalcy ośrodków wskazali na następujące ich wady: zbyt wygórowane ceny kartetów narciarskich i innych usług związanych z narciarstwem, źle przygotowane trasy przeznaczone na zjazdy, bardzo niska jakość wyciągów narciarskich, tłok do wyciągów oraz na trasach zjazdowych. Dla przykładu, m.in. w Białce Tatrzańskiej są to długie kolejki do wyciągów, tłok na trasach zjazdowych, nieprzystępnie wysokie ceny kartetów narciarskich i innych usług czy zbyt mała liczba miejsc parkingowych dla pojazdów. Dla Brenny: niska jakość urządzeń do transportu turystów na stok, zbyt mała liczba toalet, złe warunki sanitarne, krótkie trasy przeznaczone do zjazdów, złe drogi z parkingów na stoki, niski poziom rozwoju bazy gastronomicznej. Dla kolejnej stacji, którą jest Bukowina Tatrzańska: za krótkie trasy zjazdowe, zbyt wysokie koszty kartetów i innych usług, tłok i długie kolejki do wyciągów, np. orczykowych. W przypadku Czarnej Góry największymi problemami zdaniem turystów były: – niski poziom konserwacji dróg tej miejscowości, źle przygotowane trasy dla zjazdów, ceny usług narciarskich, niski poziom rozwoju gastronomii pod względem ilościowym jak i jakościowym.

Na podstawie odpowiedzi ankietowanych w badaniach K. Krzesiwo można dostrzec zbieżność z wynikami zaprezentowanymi w niniejszym opracowaniu. W obu badaniach respondenci uznali, iż barierą i problemem współczesnych polskich ośrodków sportowych jest m.in. słabo rozwinięte zaplecze narciarskie, niedostosowana do potrzeb i ilości korzystających infrastruktura ośrodków oraz zbyt mała ich liczba w skali całego kraju. Problem ten mogłaby rozwiązać rozbudowa istniejących lub budowa nowych ośrodków starających się spełnić wymagania miłośników sportów zimowych.

W kolejnym opracowaniu pt.: *Ocena atrakcyjności turystycznej stacji narciarskich w świetle zagadnienia ich konkurencyjności – studium porównawcze Szczyrku i Białki Tatrzańskiej* autorzy M. Mika i K. Krzesiwo przedstawili atuty i wady ośrodków w Szczyrku i Białce Tatrzańskiej [5]. Na podstawie omówionych w tej publikacji danych można kolejny raz zauważyć, iż nawet cenione ośrodki wciąż mają wiele wad, które powinno się poprawić. Do niekorzystnych

cech ośrodków w Szczyrku respondenci zaliczyli np. przestarzałe wyciągi orczykowe czy brak wyciągów krzeselkowych. W przypadku Białki Tatrzańskiej były to tłok na stacjach zjazdowych oraz długie kolejki do wyciągów. Są to argumenty, które również wskazali badani członkowie koła naukowego „Brief”.

Wyniki badań ośrodków narciarskich zaprezentowano również w publikacji pt.: *Jakość oferty polskich ośrodków narciarskich*, autorstwa K. Cieślikowskiego, D. Chudy-Hyski oraz M. Żemły [1]. Zostały tu ukazane m.in. główne problemy oraz wady niektórych polskich ośrodków w opinii respondentów. Są to kolejne badania, które potwierdzają istnienie barier dla użytkowników infrastruktury ośrodków narciarskich.

W wymienionym opracowaniu wskazano, iż najsłabszymi stronami polskich ośrodków narciarskich są m.in. brak wyodrębnionej infrastruktury dla snowboardzistów czy duże kolejki do wyciągów. Takie cechy jak „niska cena usług” czy „wygodne wyciągi o dużej przepustowości” to dalekie od spełnienia wymagania respondentów. Wskazano też na brak miejsc, które można uznać za ostoję „ciszy i spokoju”. W świetle tych badań, jak też badań własnych, okazuje się, że ośrodki w Polsce powinny znacznie usprawnić swoją infrastrukturę, aby móc w większym stopniu spełniać wymagania różnych użytkowników, w tym członków koła naukowego „Brief”.

Wnioski

W nawiązaniu do głównego celu badań można stwierdzić, iż istnieją bariery uczestniczenia w sportach zimowych na terenie Polski. Dotyczy to zarówno studentów koła naukowego „Brief”, ale i pozostałych turystów korzystających z oferty ośrodków narciarskich w kraju.

Większość barier jest związana z niedostatecznym rozwinięciem infrastruktury, jej brakiem lub odległością ośrodków narciarskich od aglomeracji miejskich. Ośrodki narciarskie powinny dążyć do zniwelowania wad w ich funkcjonowaniu, aby nie tracić swoich klientów. Dla ulepszenia warunków należałoby rozbudować ośrodki, poprawić m.in. takie aspekty jak przepustowość tras narciarskich, wytyczenie nowych, aby zmniejszyć tłok i skrócić czas oczekiwania w kolejkach oraz poprawić bezpieczeństwo zjeżdżających narciarzy.

Istnieją także takie bariery jak niekorzystne warunki pogodowe, na które niestety nie można mieć bezpośredniego wpływu. Ostatnie dekady potwierdzają, że klimat na Ziemi się ociepla, co oznacza, że w niektórych stacjach i ośrodkach sezon zimowy może stać się krótszy, a w dalszej perspektywie czasu nawet zaniknąć. Poszczególne ośrodki inwestują w sprzęt naśnieżający trasy zjazdowe aby, pomimo braku opadów śniegu tworzyć warunki do uprawiania narciarstwa.

Takie rozwiązania zwiększają jednak koszty funkcjonowania ośrodków, a to przekłada się na ceny karnetów, co ankietowani uznali za jedną z barier.

Pomimo wykazanych barier ograniczających uczestnictwo w sportach zimowych cieszy fakt, że większość badanych preferuje aktywny styl życia, a w jego ramach uprawianie sportów zimowych.

Bibliografia

1. Cieślowski K., Chudy-Hyski D., Żemła M. (2008). Jakość oferty polskich ośrodków narciarskich. Katowice: Wyd. AWF.
2. Krasicki S., Chojnacki K. (2021). Sporty zimowe u progu XXI wieku oraz tradycje i perspektywy Zakopanego. Kraków: AWF, 281–282.
3. Krzesiwo K. (2014). Rozwój i funkcjonowanie stacji narciarskich w polskich Karpatach. Kraków: Wyd. UJ.
4. Lipoński W. (2001). Encyklopedia sportów świata. Poznań: Wyd. Sport, 296–300.
5. Mika M., Krzesiwo K. (2011). Ocena atrakcyjności turystycznej stacji narciarskich w świetle zagadnienia ich konkurencyjności – studium porównawcze Szczyrku i Białki Tatrzańskiej. Kraków: Wyd. UJ.
6. Tajner A. (1991). Legendy sportu polskiego. Białe szaleństwo. Cieszyn: Wyd. Sport.
7. https://pl.wikipedia.org/wiki/Lista_o%C5%9Brodki_narciarskich_w_Polsce [dostęp: 5.04.2021].
8. <https://organizacjastudenckie.prz.edu.pl/kola-naukowe/studenckie-koło-naukowe-komunikacji-marketingowej-brief> [dostęp: 1.04.2021].